

UČITELJSKI T O V A R Š.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. dan vsakega mesca, in velja za celo leto 2 gold. 50 kr.,
za pol leta pa 1 gold. 30 kr. nov. dn.

Tečaj III. v Ljubljani 15. novembra 1863. List 22.

Keršanska odreja.

III.

Nevošljivost.

Neka navadna strast, ki so ji časi otroci že tudi zgodaj vdani, je nevošljivost. Če jo učenik zapazi, naj se teh le naukov pri odgojevanji otrok poprime, da jim to strupeno zel iz serca izruje, preden se vraste:

a) Če vidi, da so si otroci med sabo ali pa komu drugemu nevošljivi, naj naj poprej sam na se pogleda in naj premisli, če otrokom ne daje sam priložnosti k nevošljivosti. To se zgodi, če kterega učenca ali učenko bolj od drugih čišla in ljubi, ali pa če saj po vnanjem naznanje daje, da ga bolj ljubi, kakor druge; tako učenik sam v otroških srcih nevošljivost budi in redi. Učenik naj le po zasluženji pridnejše učence in učenke raje ima; vendar pa naj se varuje, da ne dela med otroci preveč razločka, še posebno pa, da ne dela čisto nobenega razločka po njih vnanji dopadljivosti ali prikupljivosti, ali pa po stanu in premožnosti njih staršev; s takim ravnanjem bi sam v otrocih nevošljivost še bolj vkoreninil, ki bi jo imel še le zadušiti.

b) Naj učenik otrokom razloži, da nevošljivec samemu sebi naj več škoduje, da se pripravi ob mirno in veselo serce, kakor je Kanj sebi naj več škodoval, ker je bil nevošljiv

Abeljnu, svojemu bratu: zgubil je mir in veselje svoje vesti. Škoduje si nevošljivec nadalje, ker sam sebi zdravje spodjeda in življenje krajša: nevošljivost grudi človeka, kakor rija železnino. To se zopet vidi nad Kanjem, od kterega sv. pismo pravi, da je bil zavoljo nevošljivosti njegov obraz ves vpaden.

c) Ljubezen do bližnjega je za zveličanje potrebna. Ker smo vsi udje enega in ravno tistega telesa, se moramo sreče bližnjega veseliti, pri nesreči bližnjega pa žalovati; sicer se ločimo od tega svetega telesa Jezusovega. Nevošljivec se pa zavoljo sreče bližnjega žali, in njegove nesreče veseli, toraj ljubezen — ta naj potrebnejša čednost — v njem ne prebiva; brez ljubezni pa je duša mrtva, ker ni več sklenjena s telesom, kterega oživljajoča glava je Kristus. To resnico sv. Avguštin s temi besedami priterdi: „Nevošljivost umori dušo“.

d) Naj se otrokom pokaže, da je nevošljivost božji modrosti in previdnosti nasproti; zakaj Bog je nas vseh oče, on je pa tudi gospod in stvarnik vseh stvari. On toraj iz ljubezni do nas slednjemu deli po svoji previdnosti in modrosti: brez njegove volje še las z naše glave ne pade. Po takem tudi pomanjkanje ali pa obilnost pri bližnjemu ni brez božje volje. Kdor je tedaj nevošljiv, se vzdiguje nad božjo previdnost in modrost.

e) Nevošljivost dela človeka posebno hudemu duhu podobnega, zakaj hudi duh je iz nevošljivosti — pa brez lastnega prida — človeka v greh zapeljal; on mu je še zdaj nevošljiv, in mu bo vseskozi nevošljiv. „Toraj je hudi duh“, pravi sv. Ciprijan, „že v začetku sveta sebe pogubil in bil v pogubo“. „Prijatli hudega duha so sebi in drugim sovražni“, pravi sv. Prosper. Kakor se tedaj od tistega, ki ima ljubezen, po pravici reče, da Bog v njem prebiva — tako se od nevošljivega sme reči, da hudi duh v njegovem sercu prebiva.

Ako pa učenik še celó najde, da bi kateri učenci ali učenke komu zavoljo pridnosti, pobožnosti ali modrosti nevošljivi bili, naj jim to naj geršo nevošljivost tako le popisujejo in prigraja:

a) Ker smo v občini svetnikov, smo vseh dobrih del, vsega zaslužnja deležni in vsega, po čimur se naš bližnji Bogu dopadljivega stori, le če smo v gnadi božji. Toraj bi se morali še le veseliti modrosti ali pobožnosti bližnjega. Če smo mu zato nevošljivi, se zavoljo njegove dobrote žalimo, in

se toraj pred Bogom celó nevredne storimo, da bi mógli do-
brote ali zasluženja svojega bližnjega deležni biti.

b) Nevošljivca pa ne samo kazen zavolj zgube gnade božje, ampak še druga hujša kazen pričakuje, to je, on ne zgubi samo deležnosti dobrih del svojega bližnjega, ampak se tudi še drugih gnad pred Bogom nevrednega stori. Bog mu tako rekoč vse gnade odvzame, in ravno zato še le obilnejše gnade temu deli, komur je kdo nevošljiv — po spričevanji večne resnice, ki pravi: „Kdor nima, mu bo še to odvzeto, kar ima, in se bo njemu dalo, kdor ima, da bode še več imel“.

Tako popisuj, ljubi učnik, mladini obedvojno nevošljivost, to gerdobno hudičevo pregreho, ktera z drugimi pregrehami vred današnje dni bolj od vseh drugih časov na svetu gospo-
dari, ter stori serca človeške tukaj in v večnosti silno nesrečne.

Iz zgodovine keršanske ljudske šole.

(Dalje.)

Ko je bila šolskim komisijam naročena skerb za šole, naloženo jim je tudi bilo, da naj dobé potrebnih zavodov; izročili so jim troje zapisnikov, iz katerih naj posnamejo, kakšnih potov in sredstev posluževali so se v Avstrii nad in pod Anizo in na Marskem, da bi dobili prihodkov za šolske zavode. Kakor popred na Dunaji, tako so sedaj iskali vsakoršnih virov, iz katerih bi se pretakal denar v šolski zavod, kateri ga je bil tako močno potreben.

Kar dan današnji naj bolj naravno imamo, tega so se ogibali takrat po vsaki ceni, to je namreč, da bi tisti dajali za šole, ki imajo korist iz njih, namreč starši in otroci.

Ako pa neposrednje niso tirjali davkov od ljudi za šolstvo, skušali so pa to doseči po ovinkih. Obkladali so z davki bale, plesišča, komedije in še celó keglisča. Ne le pri veselicah, tudi pri mertvasčinah iskali so denarja za šole.

Naj bolj poželjivo gledali so, kakor tudi poprej na Dunaji, na cerkveno premoženje in na cerkvene prihodke. Povsod so se pred drugim ozirali na škofe in prelate, samostane in vstave. Vendar ni cesarica terpela, da bi se kaj nakladalo temu, ki ni privolil, ktereга je kaj zadevalo. Posamesne cerkve, pa tudi bratovščine, ktere so ta čas imele veliko denarjev, morale